ПАНЕЛЬ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-92

Бігич О. Б.
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов
та інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ «ДІАЛОГ КУЛЬТУР»

З-поміж сучасних технологій навчання іноземних мов і культур у закладах вищої освіти виокремлюється технологія «Діалог культур», яка реалізується викладачами іспанської мови протягом різних організаційних форм навчання різноманітними дидактичними засобами в контексті міжкультурного підходу.

Мета міжкультурного підходу, спрямованого на встановлення рівноправності всіх культур у процесі навчання іспанської мови, передбачає як формування у студентів усіх складників міжкультурної іспанськомовної комунікативної компетентності, так і подальший розвиток у студентів здатності орієнтуватись у контексті культури іспанськомовних країн.

Вагоме місце в міжкультурному підході посідає тлумачення понять і значень у культурі іспанськомовних країн, а також їх інтерпретація студентами. Також міжкультурний підхід передбачає систематичне порівняння аналогічних явищ в обох культурах, наприклад колядки – los villancicos.

Для студентів оволодіння іспанською мовою є процесом відкриття й пізнання нової культури, під час якого вони усвідомлюють власні зразки поведінки й культурні традиції та знайомляться зі стратегіями розуміння іспанськомовної культури.

Знайомство з культурою іспанськомовних країн і проникнення до нової культури іноді призводить до певної конфронтації з нормами власної культури, наприклад традиції вшанування пам'яті померлих в Україні та el Día de los Muertos у Мексиці.

Рідна культура й культура іспанськомовних країн знаходяться у взаємній залежності, що зумовлює особливі зміст і тип навчання – міжкультурне навчання, яке має яскраво виражений діалогічний характер. Міжкультурне навчання передбачає розвиток у студентів здатності розпізнавати іншокультурні феномени й аналізувати їх порівняно з рідною культурою для поліпшення здатності до міжкультурної комунікації [5]. При міжкультурному навчанні студент усвідомлює, що виучувана ним іспанська мова виражає іншу культуру, яка різниться від рідної, і його завдання – засвоїти ці культурні особливості.

Міжкультурне навчання вважається однією з основних форм діалогу культур. Технологія навчання іноземних мов «Діалог культур» передбачає міжкультурну взаємодію носіїв мов як дво– / багатосторонній обмін цінностями духовної й матеріальної культури.

Метою діалогу культур є їх зближення, взаємне збагачення, а також розширення культурного й духовного світогляду їхніх носіїв, засвоєння універсальних цінностей та емоційного досвіду.

Основним принципом діалогу культур є визнання рівних прав за будь-якою національною культурою, аналогічно світоглядній системі, яка не лише має право на існування, а й вважається рівноцінною. Рівноправними визнаються також інший тип мислення й інші ціннісні установки.

У контексті діалогу культур у процесі пізнання нової культури студенти спираються як на пізнавальні засоби рідної культури, необхідні для усвідомлення чужої культури, так і на нові набуті знання про іспанськомовну культуру, і на нові знання про свою культуру, набуті в процесі пізнання чужої. В такий спосіб у студентів формується вторинна мовна свідомість, що зумовлюється тісним взаємозв'язком двох картин світу: культурної і мовної. Через культурну картину світу відображається її мовна картина.

Освіта в контексті міжкультурного підходу передбачає, що студент зможе сприймати факти рідної культури з позиції носія іншомовної культури, переоцінити факт чужої культури з урахуванням нового сприйняття культурної й мовної картин світу, що його оточують.

Студенти усвідомлюють особливості обох культур унаслідок самостійної когнітивної діяльності: підвищується їхня мотивація до учіння, посилюється позитивне ставлення до культури іспанськомовних країн і до міжкультурного спілкування.

З-поміж дидактичних засобів реалізації технології навчання студентів іспанської мови «Діалог культур» виокремлю кроссенс і культурний асимілятор.

Асоціативна головоломка нового покоління кроссенс поєднує в собі найкращі якості низки інтелектуальних розваг, таких як головоломка, загадка, ребус. Це асоціативний ланцюжок із 9-ти зображень, розміщених у такий спосіб, що кожне зображення пов'язане з попереднім, а центральне зображення – квадрат 5 змістовно об'єднує всі інші зображення.

Розгадується кроссенс зверху донизу, зліва направо і завершується на центральному п'ятому квадраті. Починати можна як з першого, так і будь-якого відомого студентам зображення.

Студентам першого (бакалаврського) освітнього рівня Київського національного лінгвістичного університету (спеціальність 014 Середня освіта, спеціалізація 014.024 Іспанська мова і література) на ІУ курсі пропоную вибіркову дисципліну «Методика формування у школярів іспанськомовної лінгвосоціокультурної компетентності». При ознайомленні студентів зі змістовим модулем «Las fiestas en el mundo hispanohablante» (Свята в іспанськомовному світі) спираюсь на авторський однойменний мультимедійний наочний посібник [2].

У культурах іспанськомовних країн та України знаходжу аналоги народних свят, традицій тощо. Так, для порівняння традицій святкування Дня Святого Миколая та El Día de los Reyes Magos (Дня Волхвів) розробила план-конспект уроку іспанської мови [3].

На прикладі укладеного кроссенсу «Діалог культур – сучасна технологія навчання іспанської мови» пропоную студентам порівняти два схожих явища в народній культурі Мексики (el alebrije – різнобарвні фігурки фантастичних тварин) та рідній культурі (фантастичні персонажі полотен Марії Приймаченко): І квадрат – зображення Мексики на карті світу; ІІ квадрат – контур міста Оахака; ІІІ квадрат – світлина Педро Лінареса Лопеса; ІУ квадрат – el alebrije; УІ квадрат – зображення України на карті Європи; УІІ квадрат – світлина Марії Приймаченко; УІІІ квадрат – одне з полотен Марії Приймаченко; ІХ квадрат – зображення ювілейних монет до 100-річчя з дня народження Марії Приймаченко.

Культурний асимілятор є коротким описом взаємодії представників двох чітко розмежованих культур, у процесі перебігу якої вони стикаються з певною проблемою. Кожну історію супроводжують чотири варіанти її розв'язання та рекомендація обрати найприйнятніший варіант, до кожного з яких пропонується інтерпретація відповідей, лише одна з яких є правильною.

Будучи студенткою ІУ курсу факультету романської філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету (спеціальність 014 Середня освіта, спеціалізація 014.024 Іспанська мова

і література), М. В. темою курсової роботи з методики навчання іспанської мови в закладах загальної середньої освіти обрала «Формування в учнів 5-го класу іспанськомовної лінгвосоціокультурної компетентності засобом культурного асимілятора». У 2019/2020 навчальному році робота виборола призове місце (http://bihych.knlu.edu.ua/Bakalavr.htm) у другому турі всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Романські мови, методика викладання романо-германських мов, романо-германські літератури». Також після апробації культурних асиміляторів на позакласних заходах з іспанської мови під час педагогічної практики в спеціалізованій школі № 64 м. Києва була опублікована стаття «Культурний асимілятор як сучасний засіб формування у школярів іспаномовної лінгвосоціокультурної компетентності» [4].

Отже, вважаю кроссенс і культурний асимілятор потужними дидактичними засобами реалізації сучасної технології навчання студентів іспанської мови «Діалог культур», яку викладачі іспанської й інших іноземних мов реалізують у контексті міжкультурного підходу.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаю у розробленні інших засобів реалізації технології навчання студентів іспанської мови «Діалог культур».

Список використаних джерел:

1. Бігич О. Б. Кроссенс як візуальна опора для навчання іноземних мов і культур // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії»: Збірник тез доповідей. Кропивницький, 2022. – С. 139-142.
2. Бігич О. Б. Мультимедійний наочний посібник як засіб формування у студентів-філологів лінгвосоціокультурної компетентності // Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. – С. 48-51.
3. Бігич О. Б. Навчання іспанської мови школярів у контексті культурологічного підходу (тема «Las Navidades») // Іноземні мови. – 2015. – № 1. – С. 3-10.
4. Веприцька М., Горщарук А. Культурний асимілятор як сучасний засіб формування у школярів іспаномовної лінгвосоціокультурної компетентності // Іноземні мови. – 2020. – № 3. – С. 31-34.
5. Хребтова В. В. Впровадження міжкультурного навчання засобами іноземних мов у вищих навчальних закладах // XIV Міжнародна наукова

інтернет-конференція Advanced Technologies of Science and Education: Електронний ресурс. – Режим доступу http://intkonf.org/hrebtova-vv-vprovadzhennya-mizhkulturnogo-navchannya-zasobami-inozemnih-mov-u-vischih-navchalnih-zakladah/

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-93

Білоконенко Л. А.
доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови,
Криворізький державний педагогічний університет

РЕДАКТОРСЬКІ ПРОФЕСІЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Український видавничий ринок донедавна швидко розвивався. За результатами дослідження Британської Ради (при підтримці Українського інституту книги) визнано, що в Україні у 2019 році було видано 24 416 назв, з них 18 142 – українською мовою, 7 895 – навчальних книг. З 2014 року кількість назв щороку збільшувалася. У 2019 році було надруковано 61 мільйон примірників, з них 52,5 мільйони – українською. Майже 80% видавництв мають у каталогах перекладні книги (англійська 67%, французька 38%, німецька 34%, польська 27%). Серед основних видавців – «Ранок», «Клуб сімейного дозвілля», «Віват» та «Фоліо» (усі Харків), «Видавництво Старого Лева» (Львів), «KM Books» (Київ), «Богдан» (Тернопіль). За останні роки на ринок вийшло кілька нових видавців: «The Foundation of Fairy Tales» (2014), «BookChef» (2015), «IST» (2017), «Art Nation» (2017) [1]. Тож книжкова культура навіть в епоху інформаційних технологій залишається затребуваною, хоч і зазнає значних змін через нові способи комунікації та потреби читачів. Тому успішна робота сучасного книжкового ринку має вимоги щодо готовності редакторів до складної професійної діяльності в галузі видавничої справи й редагування. Перехід української видавничо-поліграфічної галузі на ринкові засади розвитку збільшив попит на фахівців із редагування.

Сучасне суспільство ґрунтоване на культурному різноманітті в різних сферах, і редактори, яких готують наші ЗВО, повинні набувати компетентностей, що відповідають сьогоднішнім глобальним вимірам. Фахівці зобов'язані ефективно взаємодіяти всередині полікультурного